

Chicago in okolica: V nedeljo jasno in hladno. Zapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 32, najnižja 47. Sonce izide ob 6.54, zaide ob 6.22.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vrstajo.
Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-58 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v objavi n. pr. (Avg. 31-21) pomeni vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem davcom potekla naročnina. Ponovito je potrebno, da se vam ne ustavi list.

KAJ SO DOKAZALI PRIVATNI BIZNIŠKI INTERESI PO SKLENJENEM PREMIRJU?

Privatni bizniški interesi so prišli s svojo pravo barvo na dan še le lani v jeseni, ko so pričeli uniževati vrednost poljskega pridelka, a obenem so pričeli kričati, da se moramo za vsako ceno vrniti v normalne čase.

Kdor je razumel ta klic po "normalnosti", je vedel, kaj ima od njega pričakovati delavstvo.

Odprta delavnica, ameriški načrt, povrnitev v normalnost je rešitev civilizacije, je rešitev človeške družbe, da se ne pogrezne v barbarizem. To je bil klic, bojni klic, s katerim so privatni bizniški interesi pričeli boj ne za ohranitev civilizacije ali obvarovanje človeške družbe pred pogreznem v barbarizem, ampak bil je to bojni klic za ohranitev stalnega profita, katerega so se privadili v vojnem času.

Navalili so se najprvo na farmerje, a takoj za tem na delavske strokovne organizacije, misleč, da jih porazijo in zdrobe pri prvem napadu.

Privatni bizniški interesi so zaljubljeni v profit. In kdor je zaljubljen je slep. Zategadelj so mislili, da nima svet druge naloge pred sabo, kot ohraniti stalni vojni profit privatnim bizniškim interesom. Farmer in delavec naj bi se žrtvovala tej lakomnosti privatnih bizniških interesov. Za to je bil izvršen napad na oboje.

V svoji slepoti niso videli, da bodo pri farmerjih in delavcih našli na odpor. Kjer niso farmerji in delavci organizirani, je bil odpor slab, kjer so pa našli na organizirane vrste farmerjev in delavcev, pa stvar ni šla tako gladko, kot so privatni bizniški interesi hoteli v svojih načrtih. Ponekod so bili organizirani farmerji in delavci gotisnjeni nazaj, drugje so pa prišli privatni bizniški interesi tepeni iz boja, da jih ne bo tako kmalu skominalo zopet po takem boju.

Privatni bizniški interesi so pokazali, da so lakomni in slepi. Ali obenem so pokazali, da niso nepremagljivi, čeprav razpolagajo z boljšimi materialnimi sredstvi kot delavci. Le organizacije, dobre organizacije je treba, in privatni bizniški interesi se morajo umakniti, čeprav so njih blagajne zvrhane z dolarji.

Izpirlali so delavce, ali jih pa prisilili do stavke. Zanašali so se na svoje zvrhane denarne mošnje. Kljub temu so bili poraženi, kjer so imeli opraviti z dobro organiziranim delavstvom. To je šola zanje, je nauk za delavce! Privatni bizniški interesi niso nepremagljivi! Organizacije je treba! Zategadelj pa delavci na organizatorično delo. Organizirati je treba neorganizirane farmerje in delavske mase, stare organizacije je treba spopolniti, in privatni bizniški interesi bodo tepeni v vsaki bitki, ki jo vsilijo delavstvu. To so privatni bizniški interesi pokazali sami po sklenjenem premirju!

In če se farmerji in delavci zavedajo te resnice, tedaj na delo, kajti osvoboditev delavnega ljudstva iz sedanjosti mora biti plod dela delavnega ljudstva. Delati pa pomeni organizirati in učiti nezavedne ljudske mase, ki se niso zapopadle tega nauka.

Privatni bizniški interesi so pokazali po sklenjenem premirju, da so zavedni delavci in farmerji izvršili precej organizatoričnega in izobraževalnega dela, a da morajo izvršiti še veliko več tega dela, da človeška družba koraka nevzdržema naprej po poti napredka, dokler ne doseže te stopinje razvoja, v katerem preneha iskoriščanje človeka po človeku.

SAMO ZA IZVOZ OROŽJA V MEHIKO JE TREBA IMETI DOVOLJENJE.

Oni dan je bilo poročano iz Washingtona, da je državni tajnik Hughes zagotovil, da ni prav nobenih ovir za izvažanje ameriškega blaga v Mehiko. Izjemo tvori le izvažanje vojnega orožja in municije.

Gotovi krogi so pa hoteli prikazati stvar v popolnoma drugi luči. Tako sta na pr. mehiška divizija v departamentu in departamentni podtajnik Fletcher hotela izvedeti, kakšni so pogoji v pogodbi, ki jo je napravilo Mednarodno društvo strojnikov za izvoz ameriškega blaga z mehiško vlado.

Na njuno radovednost je prav primerno odgovoril državni tajnik.

Delavstvo Evrope.

Izkušnja delavstva izraza vojne leči največ v spoznanju, da razredni boj ne sme biti nikdar, niti v vojni ustavljen.

Vojna je končana. Njene posledice se najbolj poznajo v hudi gospodarski krizi Evrope, katero krizo ne obhiti samo premagane države, temveč so od nje prizadete tudi takoravne države zmagovalke. Krivda vseh evropskih držav je, da je toliko pomanjkanje na surovinah, kar je največji povzročitelj krize. Ravno valedtega vladati tudi v razgovorih državah strahna brezposelnost, katero izrabljajo kapitalisti v to, da delovni čas se podaljšujejo in medse delavstvu vedno inovna strijejo. Na Angliškem so valed tega nastali boji, ki so velikega pomena. Posledice krize so podžvati pravno ofenzivo za znižanje mezd. Bitka je končala slabo za rudarje, toda je začela angleškemu ljudskemu gospodarstvu tako močan sunk, da podjetniki v bodoče gotovo ne bodo več poizkusili delavstva prisiliti do enakih bojev. Posledice znižanja mezd v gorski industriji se že kažejo drugih industrijah, kjer delavci ne marajo mirno gledati tega početja.

Na Nemškem je za industrijo bojše kakor v katerikoli drugi državi. Valed nizkega stanja nemškega denarja, je Nemčija v stanju konkurirati s vsakomur in s svojimi tvorničskimi izdelki lahko za nizko ceno a vendar z velikim profitom, preplavi vse ostalo Evropo. Nizko stanje valute nima vpliva na kapitaliste, da bi nihal meze delavcem, ker druge dežele uvidevajo priliko poljšajo svoja naročila na Nemško. To največ štali kapitalistom, ki lahko upošljo delavstvo in ga primerno plačajo, a umevno je, da istočasno to početje veča brezposelnost v drugih državah. Kljub dobremu stanju nemške industrije, rastejo cene živih, kar obenem povzroča, da narašča tudi meza.

Avstrija je že neč postala nekak provincen angleškega kapitalizma. Vse večje vrednosti (tovar, ne, banke in prometni zavodi) iz katerih se more izvleči kaj profita, so zavzeli ententni kapitalisti.

Skandinavski delavci imajo trpek boj proti znižanju mezd. Delavci Norveške so skupno s mornarji vodili boj v dvetedenaki splošni stavki. Dosegli so s tem, da se je stavljen znižana meza, znižala za 40 odstotkov manj, kakor so hoteli podjetniki. Znižana je sedaj meza samo za 12 odstotkov. Gibanje med danskim delavstvom je doseglo iste rezultate. Tudi oni so morali pristati na znižanje meze za 12 odstotkov.

Na Belgijem in Francoskem se prikazujejo iste slike. Medtem, ko so belgijski delavci hoteli izboljšati nekako po državi določeno merilo za mezo, so delavci na Francoskem imeli borbo proti zakonom samim. Tam, kjer nima delavstvo nikakega zakona, mora pristati na vsiljene plače mezd, tam, kjer pa je delavstvo organizirano, pa ravna mezo po gotovih lestvicah.

Italijansko delavstvo se ni končalo bojev. Procentualno so Italijani še primernom dobro organizirani, zato si upajo zahtevati več, kar povzroča proti njim večji odpor. Meze Italijanskih delavcev so primeroma višje kakor meze delavcev v kateri drugi državi, toda tudi življenske potrebe morajo plačevati višje kakor so drugod. V bojih, ki jih je imelo Italijansko delavstvo v mednem vprašanju, se ni moglo doseči nikake dobre določbe, toda ta neuspeh odlično celo koristi, ker splošno stremenje za socializiranje postaja vedno močnejše.

Švicarski podjetniki so kakor vsi drugi. Nikakega obzira nimajo napram delavcem in njih glavni naerj je, meze znižati in delovni čas podaljšati.

Nepobitno dejstvo je, da se v vseh evropskih deželah zakon kapitalističnega gospodarstva redi prizadeva podaljšati življenske pogoje delavstvu, a delavstvo se upira v vsaki posamezni državi. Pri tem odporu posamezni delavci ene dežele delavstvo druge dežele v vseh dobrih načinih za odpor. Najslabši medni pogoji so za delavstvo v Nemčiji, a najbolj v severnih državah, v skandinavskih pokrajinah in Angliji.

Vlada posameznih držav se mnogo prizadeva, da bi odpravila gospodarsko krizo, od katere

RUSIJA IN NEMČIJA.

Berlin. — Berlinaki dnevnik piše o trgovskih odnosih med Rusijo in Nemčijo. Njako nemški trgovski obrat postaja živahniji, pravi. Sovjetska vlada je naročila pred kratkom 700 lokomotiv v Nemčiji, katere mora po pogodbi dobaviti v šestih ali sedmih mesecih. Naročila bodo izvršila nemška večja podjetja in se je že pričelo s delom. Kakor se je izvedelo, je bilo v hamburškem pristanišču že halozelenih prvih šest lokomotiv po rusko-nemški transportni družbi, ki jih ima spraviti v Petrograd. Naslednje tedne se bo pričelo s sedmim odposiljanjem. Švedska je ravnotako prevzela naročila od Rusije za 1000 lokomotiv, katere mora dobaviti takom štirih let.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

3 konvencije rudarjev. Konvencija U. M. W. of A., ki je bila zaključena zadnje sredo, je indorirala delavsko čenikarsko agencuro The Federated Press in priporočila krajevnim unijam, da nase vsake podpirajo to ustanovo, ki zbira delavske vesti. Konvencija je sprejela sistem predstavništva in sklenila, da od sedlej se bo volil delegat na vsakih 500 članov; doslej je bil na vsakih 100 članov en delegat. Glasovalna moč ostane pri starem, to je en glas za vsakih sto članov. Glede vprašanja prohibicije je konvencija izjavila: "Ker vprašanje prohibicije ni industrijsko ne ekonomsko po značaju, temveč čisto socialno, je vsakemu članu prepovedano, da si reči to vprašanje kakor sam" hoče. Glavnim odbornikom organizacije so bile določene sledeče plače: predsednik \$8000 na leto, podpredsednik in tajnik blagajnik pa \$7000, urednik glasila \$4000 letno in ostali odborniki pa po \$300 mesečno. Dnevniški odborikov, kadar potujejo, in delegatov na konvenciji Ameriške delavske federacije so \$10.30.

Oklajonska delavska federacija je uveljavila tožbo za sodnijsko preprobo proti državnemu gospodarskemu odboru s namenom, da prepreči izločanje državnega denarja za vdrževanje industrij v kaznilnicah. Zadnja konvencija federacije je zaključila, da se napove boj kaznilniškim industrijam. V Floridi je slabo. A. B. Gort, tajnik delavske zbornice v Tampa, zvari brezposelnost delavcev širom dežele, naj ne hodijo iskati dela v Florido. Domaših delavcev je v izobilju in domačini imajo prednost pri iskanju dela v državi. 100,000 rudarjev v Walesu na Anglekem je bilo vrženih na cesto 4. t. m. Delodajaleci pravijo, da bodo rovi počivali le nekaj dni. Rovi so bili zaprti, ko je potekla časovna pogodba med rudarji in lastniki rudnikov, ki je bila sklenjena koncem velike stavke v zadnjem juliju. Rudarje čaka dvojje: brezposelnost ali znižana meza (10 do 20 centov več na dan ko leta 1914).

Reka je šele zdaj dobila ustavno vlado.

Reka, 6. okt. — Reška ustavodajna skupščina je pričela danes zborovati. Prvo delo skupščine bo, da izvoli ustavno vlado. Nacionalisti in fašisti so izjavili, da ne stopijo v vlado. Ker ima reška ljudska stranka absolutno večino v skupščini, je gotovo, da bo vodja stranke, profesor Zanella — katerega je bil dal d'Annunzio izgnati z Reke, ko je vladal tu — izvoljen predsednikom neodvisne reške države. Okrog poslopja, kjer zboruje skupščina, je večje število vojakov, ki skrbijo za mir.

Francija je spoznala finančni položaj.

Paris. — Francoska vlada je doživela precejšnjo finančno zmo, ko je bila oficijelno obveščena od odškodninske komisije, da Nemčija mesto odstotka vrednosti svojega izvoza v resnici ni dolžna za določeni čas to je 15. septembra nobenega centima več plačati. Nemčija je Francoski že več dobavila kakor je bila potom pogodbe dolžna in so morali njen izvoz Francoski že za naprej v dobro pisati. Francoska vlada je v skupnem pričakovala dve milijardi zlatih mark, katere naj bi pokrile stroške francoskega budžeta.

Rusija in poljska sta se pomirili.

Variava, Poljska, 7. okt. — Poljska in Sovjetska Rusija sta se spoznale in govorice o vojni so potihnile. Sovjetska vlada bo takoj začela s povračevanjem poljskih umetniških in historičnih predmetov, ki se nahajajo v Rusiji od časa zadnje delitve Poljske. Med temi predmeti je na stotine cerkvenih zvonov in tovarniških strojev, ki so jih vzeli Rusi iz poljskih mest med umikanjem pred Nemci leta 1915.

Alekaj. Karačan, sovjetski poslanik v Variavi, ki je sklenil sporazum z Janom Dombeskim, podministrom za vnase stvari, je tudi sprejel zadnje zahtevo Poljske, da Rusija čim prej plača 49 milijonov zlatih rubljev na temelju riske pogodbe. Poljski pa ne bodo dobili zlata, temveč surov material.

Nemške kolonije v Mehiki.

Mexico City, Mehika, 7. okt. — Hugon Stinnes, nemški industrijalni in finančni magnat, je organiziral gigantno koloniziranje Nemcev v Mehiki. Nemški interesi, katere zastopa Luis Heller, so ravno kar dosegli, da je bila odvzeta koncesija zemljišč v vrednosti dvajset milijonov dolarjev neki skupini ameriških kapitalistov. Ta zemljišča so zdaj v rokah Nemcev in porabijo jih za farmerske kolonije svojih rojakov, ki se nasele iz Nemčije. Američani sumijo, da je milijard Stinnes finančno to skemo,

METEORITI.

Brisbane pravi, da delavec, ki je privezan na lopato, kramp, voziček in druga teška dela, pri katerih mora veliko hoditi in napejati mišice, ima malo energije za premišljevanje; na drugi strani pa so krojači, čevljarji in drugi delavci, ki pri delu vedno sedijo, "najnevarnejši agitatorji", ker lahko razmišljajo.

Brisbane se navadno zmoti kadarkoli piše o delavcih in socialnih vprašanjih — daniravno bi se bil lahko kaj boljše naučil od svojega očeta, ki je bil socialist — ali v tem oziru ima nekoliko prav. Unija krojačev v Ameriki je najnaprednejša in najbolj revolucionarna organizacija. Vendar pa so napredni, misleči elementi med delavci vseh industrij. Vidimo jih med rudarji in jeklarji. Povsod so, Saj ni treba, da bi delavec razmišljal ravno pri delu. Po dokončanem delu, ko je prost, naj čita svoje liste in knjige, namesto da sedi pri kartah in pije "munkejn".

Frakarija in kutarija v službi kapitalizma je mobilizirala vse svoje sile proti "fašističnim manjšinam". Stara reč. Odkar se je človeštvo izveliko iz dobe kamna pred 12,000 leti, traja vedni boj proti "fašističnim manjšinam". In rezultat je vedno enak: preganjanje manjšina potane večina in čes čas vodi boj proti novim manjšinam.

Krišanstvo je bilo v svojem začetku "fanatična manjšina" in Rimljani so kruto preganjali ter križali voditelje, toda krščanska manjšina je bila čez tristo let večina, ki je zavladovala v vsem starem Rimu. Neron bi se pač prijel za glavo, če bi danes prišel nazaj in videl, kaj se godi v Rimu, njegovem prestolnem mestu.

Toda Neron se bi kmalu sprijaznil z novimi razmerami. Nasel bi krščanske Nerone, ki malo manj kruto preganjajo in križajo socialiste, katerim pravijo fanatična manjšina.

Današnji krščanski in kapitalistični Neroni nič ne pomislijo, da bo njihova krščanska in kapitalistična "civilizacija" živele nekoč samo še v muzejih. Vse njihov boj proti "fanatični manjšini" jim nič ne pomaga.

Delavci so imeli najboljšo plačo takrat, ko so milijoni drugih delavcev pobijali drug drugega v imenu "patriotizma" in "demokracije".

Kakor hitro so prenehali s pobijanjem in se vrnili domov, je takoj smanjalo dela, meze so padle in skoraj vse, kar so delavci pridobili za časa pobijanja, je šlo po vodi.

Blagoslovljen tak sistem, ki daje delavcu dobre čase le takrat, kadar se preliva kri v rekah!

Praznik vseh bedakov je vsakokor vsak dan — zlasti pa v deželi, v kateri si ljudstvo samo voli vladarje.

Rusija mora importirati 50 milijonov pudov žita.

Riga, 7. okt. — Rosta poroča, da celokupna letošnja letina v Rusiji znaša dve milijardi pudov. Odštevi žito za seme za prihodnje leto, ne bo ostane zadostoval za prehrano ljudstva. Rusija bo morala importirati najmanj 50 milijonov pudov iz tujine. Sovjetski zastopniki v Londonu in New Yorku so prejeli navodila, da ves denar, ki ga prejmejo za pomoč od lakote prizadetih Rusov, porabijo za nakup žita.

Bomba raznesla skladišče smodnika v Portugalu.

Lisbon, 7. okt. — Dinamična bomba je danes raznesla skladišče smodnika v Aleobaci. Obdolženi so anarhisti.

PRIHODNA REDNA KONVENCIJA RUDARJEV SE VRŠI L. 1924.

IZREDNA KONVENCIJA BO SKLICANA V FEBRUARJU 1924.

Na tej izredni konvenciji bodo sklepali o mesečnih lestvicah.

Indianapolis, Ind. (Izvirno poročilo J. Lustik). — Rudarska konvencija je bila zaključena v sredo ob 11:30 dopoldne. Delegacije se vračajo domov in sicer na vse kraje križem Združenih držav. Prihodnja regularna konvencija se bo zopet vršila v letu 1924 v Indianopolisu, in prične četrti tork v januarju. Izredna konvencija se bo bavila z mesečnimi lestvicami in zahtevami rudarjev. Premogovniški podjetniki, ki so težko pričakovali sedanjo konvencijo, so zdaj tam, kot so bili pred njo. Izvedli bi radi, kakšne bodo zahteve rudarjev, a čakati bodo morali še nekaj mesecev, da se napase njih radovednost.

O konvenciji sami poročam več, ko se vrnem domov. Na konvenciji je človek tako zaposlen s delom, da mu ni mogoče pisati obširnih poročil.

Ob svojem odhodu se zahvaljujem našim rojakom za izkazano gostoljubnost, posebno pa bratom Tony Berkovec, Joe Shtler, Mrvar, Frank Kosu, Frank Baudeku in drugim rojakom, katerih imena si nisem zapomnil. Vsem skupaj kličem: "Živeli!"

SENATOR FRANCE JE PRIPOROČIL PREDSEDNIKU PRIZNANJE RUSIJE.

Washington, D. C. — Senator Joseph I. France iz Marylanda se je s predsednikom Hardingom razgovarjal o položaju v Rusiji. Priporočil mu je, naj prizna rusko sovjetsko vlado, ako je mogoče napraviti zadovoljivo trgovsko pogodbo. Priporočil je predsedniku, naj pošlje ameriško komisijo v Rusijo. Rusija naj se ne povabi, da pošlje v Ameriko rusko komisijo.

Senator France se je mudil več časa v Rusiji. Rekel je predsedniku: "Ko sem bil v Rusiji, so mi sovjetski uradniki zagotovili, da vlada prevzame dolgeve bivše ruske vlade. Sovjetska vlada meni, da so bile Latvija, Estonija, Finska in Ukrajina del ruskega cesarstva, ko so bili napravljeni ti dolgov in one naj nosijo del butare pri likvidaciji dolgov."

V POSTNEM DEPARTAMENTU VEJE NOV. SVET. LIBERALNI DUH.

Washington, D. C. — Uradniki poštne departamenta izjavljajo, da po prvem juliju, odkar je uveljavljen Edwardov zakon, liberalna namera v praksi, ni bila odklonjena razpošiljatev nobene knjige ali letaka, katerih vsebina se peča s političnimi ali industrijskimi vprašanji, ampak razpošiljatev se je vršila po določeni poštini pristojbini za knjige in letake.

Pod Burlesonovim režimom je bila v navadi cenzura knjig in letakov, toda ta cenzura je zdaj proč, ko je bila odpravljena cenzura za navadne časnike, ki se je vršila v smislu protipijonážnega zakona, kateri je še vedno v zakoniku.

OSUMLJENA ZALJUBLJENCA SO HOTELI LINOATI.

Colonial Beach, Va. — Kakih 250 oboževalcev mož se je podalo v Montrose po nečim namenom, da bodo linčali mornarskega podčastnika Eastlaka in bolničarke Knox, ki sta zaprla valed osuamljena, da sta umorila 28 letno ženo Eastlakovo. Mestni zagovorniki Mayo je čul o radi gorčevnosti prebivalstva, radi brutalnega umora Eastlakove in je šel z avtomobilom med ljudi, da jih pomiri. Šerif Montrose pa je med tem branil ječo pred linčarji, ki so jo obkolili, a so radi odločnosti šerifa odstopili in se podali domov.

Mayo je poslal štiri otroke umorjene sorodnikom v Philadelphijo in tudi truplo umorjene je bil poslano. Policija je našla razne predmete, kakor gumijake, ta-

čevlje in zapetnice, ki so last Knoxove in bodo kot dokazi pri procesu, da je ljubosumna na Eastlakovo, bolničarka zasnovala morilni načrt in ga pomagala izvesti.

TRJE POŠTNI ROPARJI PRIJETI.

Chicago, Ill. — Policija je napravila dober lov. Policija je že dalj časa sumila, da stanujejo pri neki mra. Margaret Burke Kroll ljudje, ki so v večnem boju s poštvami. Aretirala je tri osumljence. Našla je pet poštinih vrednotne pošte, v katerih je bila vrednost do dveh tisoč dolarjev. To se je zgodilo tako hitro, da se pošte oblasti niso izvedele o poštinem ropu. Trije prijeti priki imajo za sabo zločinsko karijeto.

Po tem delu je policija sodila, da ji nič ne škodi, ako ostane še malo časa na preži. In res, kmalu so obviseli še trije prički v mreži.

Da je bil poštini rop preprečen in roparji ujeti, gre hvala motornim patruljam. To je nova naprava. Po pet detektivov, dobro oboroženih, se vozi po mestu v avtomobilu sem in tje in večinoma po ulicah, na katerih je izvršenih največ zločinov. Takih motornih patrulj je več. Neka taka motorna patrulja je opazila, da peljejo starši znanici poštne zavojne na majhnem avtomobilu. Patrulja jo je ubrala za avtomobilom in lov je končal, da so bili poštini roparji prijeti. Detektivji so oddali eni streliv iz svojih pušk, toda merili so tako, da niso nikogar zadeli, kajti vedeli so, da jim zlikovci ne ubeže.

NAŠLI SO ŽE DRUGEGA DEČKA OBESNEGA.

Chicago, Ill. — Našli so drugega 14-letnega dečka obesenega v tekni enega tedna. Obesil se je ravno na tako zagonečen način kot Samuel Buffington, ki je bil strasten dečki stezoaledec. Zadnja žrtve je Edward Knaus, 14-letni deček, ki je videl v Buffalo Billa svoj ideal. Imel je celovito doma narejenih zank, s katerimi je lovil po metodi kravjih pastirjev na zapadu pse, mačke, včasi je pa zanke vrgel okoli plotovega kola.

Oče njegov je brivec. Ko je zapustil brivnico, je bil dobre volje. Nekaj časa kasneje ga je našla njegova 11-letna sestra Loretta obesenega v kleti. Poklicala je sestro starejšega brata Walterja, ki ga je hitro odročal. Napravili so razne poizkuse, da ga obude v življenje, toda zaman.

Deček je imel zanko okoli vratu, vrv je pa tekla prek kavlja v steni in je bila privezana okoli njegovih ledij. Pod njegovimi nogami je bil prekučen zaboj.

Pametni stariši ne dovolijo svojim otrokom, da hodijo v kinematografska gledališča, kadar se predstavljajo slike o roparjih, Indijancih, kravjih pastirjih, ker take slike napravijo vtis na mladino, ki včasih povzroči žalost v družini.

SAMO TRIJE STAVKOKAZI!

Seattle, Wash. — Po izjavi odbornikov desetega distrikta rudarske organizacije so se med tri tisoč izprtimi rudarji našli le trije uskoki, ki so uskokili iz organizacije v stavkokastvo. Rudarji so izprti od petnajstega marca. Tako je poročal James Duncan Centralnemu delavskemu svetu.

"Žene in otroci se ne brigajo za kompanijske pretepeče," je rekel Duncan. "Bojujejo se krasi in zahvaliti se jim morajo, ker so varuhi strokovne organizacije v državi. Prepovedi se z nepremagljivim duhom."

Izvožen je bil poseben odbor, ki bo pazil na to, da ne pride premo na trg, ki so ga nakopali stavkokazi.

FARMARSKI NAJEMNIKI ZA RUTEVAJO ENAJZMETJE NA JEMNINE.

Hillsboro, Kans. — Najemniki v okraju Marionu, ki imajo v namenu svet lord Scullyja, britskega veleposestnika, lastajočega ogromna zemljišča v Kansasu, Illinoisu in Nebraska, zahtevajo, da se najemina zniža za 40 odstotkov. Določaj so plačevali na leto šest sto dolarjev in sto dolarjev davka od sto šestdeset akrov avestiskale.

HOOPER SE TRUDI REŠITI PODRTINE SEDANJEGA GOSPODARSKEGA SISTEMA.

New York, N. Y. — Trgovski tajnik Herbert C. Hoover je govoril pred Ameriškim izvoznim društvom. V svojem govoru je predložil načrt, po katerem se naj združijo vladni in bančni sistemi veseli, vstevati federalni rezervni odbor Združenih držav, da izdelajo podlago za dobro valuto. Na tem shodu je povedal resnico, da je pot dolga, ako se hočejo vrniti v gospodarsko stalnost. Določaj ni izravnan niti mera za cene, ampak smo samo na potu, je govoril Hoover.

Svaril je pred trgovskimi opijati. Povdarjal je, da mora prenehati razvednostovanje, ker ne more biti stalnosti, dokler se na enem delu sveta vrši razvednostovanje.

PLAČAL \$15,000 ZA 35 SODOV VOZE.

New York, N. Y. — Sodnik je vprašal med drugim nekega Casessija s 108 Vzhodne ceste, zakaj je plačal pred dnevi \$15,000 za 35 sodov voze.

Pred sodiščem sta stala zato J. Mantel in sofer Crapallo, oba zažaljena velike tatvine.

Casessa pravi, da je dobil omenjena dva, ki sta mu ponujala žganje in oblublja, da izvršita naročilo. Podali so se za neko hito, kjer je stalo 35 sodov. Bili si zavrtani in pri pokušanju je iz njih prišlo najboljši žganje. Casessa je takoj plačal dobro žganje, druga dva sta odšla, on pa telefonično naročil vozevo. Med čakanjem je sklenil okusno kapljico še malo pokusiti. Iz prvega je prišlo čista voda. Začel je odlijati sode in dobil, da je v vseh 35 sodih sama voda; v vsakem posameznem sodu pa je našel malo kangleice s oerjo, v kateri vsaki je bilo še malo žganja.

Crapallo in Mantel sta bila prijeta v par urah na to.

INDIANA NE IZROČI RUDARJA ZAPADNI VIRGINIJI.

Indianapolis, Ind. — Governor Warren T. McCray je izjavil, da ne izroči rudarja David Robba iz Terre Haute, Ind., oblastem v Zapadni Virginiji, ker so zdaj tam take razmere, da ni njegovo življenje varno. Dalje meni governor, da Robb ni justični begun, ker ga je država sama izgnala.

Robb je organizator rudarske organizacije, in je bil obtožen v okraju Minga, W. Va., zaradi očitnih nemirov. Obtožnica mu očita zaroto za zločinski napad.

MEHIŠKI POLITIK NA ORISKU.

Washington, D. C. — E. Plutarche Calles, vodja liberalne skupine v mehiškem kabinetu, se zdaj nahaja v Združenih državah. Pričakuje se, da pride tudi v glavno mesto. Prišel je na obisk, da si ogleda Mayoovo bolnišnico v Rochesteru, Minn.

Britski dominiji bodo zastopani na razorožitveni konferenci.

London, 7. okt. — Angleški kabinet je dovolil Kanadi in Avstraliji, da mneta poslani na konferenco za omejitve oroženja, ravno toliko delegatov kakor Anglija, ki jih pošlje šest. Listi poročajo, da je Lloyd George izjavil, da njemu bo nemogoče iti na konferenco.

Pariz, 7. okt. — Pariški listi kritizirajo Brianda, ki se je namenil voditi francosko delegacijo na razorožitveno konferenco. Listi zahtevajo, da ministrski predsednik ostane doma.

Sovjetskemu delegatu je dovoljeno v Italijo.

Rim. — Tajnik socialistične stranke poslanec Boeci, je obvestil Bonomija, da želi priti v Italijo sovjetski delegat iz Moskve in prosil za dovoljenje vstopa. Lunafarski bi rad prišel na zborovanje italjskih socialistov v Italijo in mu je Bonomi po daljšem obotavljenju dovolil.

Zbogom ženski moderi.

London, 7. okt. — "Žene nočejo več biti sužnje mode," je izjavil neki bankrotirani izdelovalec modereve, ki ni več mesece dni prejel nobenega naročila. Angleži ne morejo več modereve, zato se prične v splošnem opuškanje modereve, s katerimi so se prej stiskale.

Razne vesti.

Lepa najdba. — Iz Berlina poroča neka depeša, da je v Hamburgu v bližini morskega obrežja nekdo našel za 20 milijonov mark zlata in srebra. Sodijo, da je zaklad najbrž zakopal neki Stoertebecker pred mnogimi leti.

Komunisti so smagali na Francoskem. — Toda samo v dveh mestih. V Ruellu je volitev za občinski svet izpadla 345 glasov za komunističnega kandidata, 165 glasov pa za vse druge kandidate. V Sottrevillu, kjer so največji protikomunisti na Francoskem, so komunisti dobili 1788 glasov, drugi kandidati skupaj pa 1671 glasov.

Cestni godci v avtomobilu.

London. — Boda gledaliških igralcev na Angleškem večja kakor kjerkoli; število neanglikarinskih igralcev je ogromno. V takem stanju je prišlo dvema bolj inajdljivema na misel, da na poseben način preživita to bedno dobo, ne da bi zapustila svoj poklic. Napravila sta se kakor cestna lajnarja, toda čisto po modernem načinu. Ta način službe se je seveda hitro razširil in danes se dobi po londonskih ulicah vsepovsod tovrstne avtomobile, na katerih so klavirji in godei. Z največjo naglico vozijo taki avtomobili po cestah in kjer vidijo priliko se ustavijo, ter nudijo ljudem lepe koncerte. Ne samo godbo, tudi drame, veseloigre in operete prirejajo na teh avtomobilih. To so neanglikarinski gledališki igralci, ki si na ta način slušijo kruha. Ko zapojejo občinstvu na enem mestu, vozijo v drugi kraj in tako se ponavljajo. Vedno eno in isto pojejo, celo do dvajsetkrat morajo ponoviti iste smeečice; lačni so, a pri vsem tem se pa morajo smejati, da zabavajo občinstvo. Zaslужijo tako malo, da pogosto niti ne zadostuje za preživljanje. Ali si more kdo misliti bolj nehalnega poklica kakor je ravno za take manjše gledališke igralce, ki jih slušalec hvalijo, jim pojejo hvalo in ploskajo a pri vsem tem so do smrti nesradani?

Japonska noče vmešavanja.

Tokio. — Odločnojoča Japonska osebnost se je izrazila napram poročevalcu, kako bo v glavnem politika Japonske na washingtonski konferenci. Japonska bo odločno proti vsakemu vmešavanju v reševanju šantunskega vprašanja, ker hoče jstega sama rešiti s Kitajsko. V splošnem razmotirvanju o daljnjezhodnem vprašanju je tudi Japonska primorana izraziti svoje mnenje in stališče, ki ga zavzema. Nihi Nihi Šimbu pravi, da je vlada že dala instrukcije japonskim delegatom, ki naj zastopajo omejitve oroženja. Projekt za gradnjo omnih bojnih ladij je po njegovem mnenju potreben v narodno brambo.

Sodem Indijcem pred sodiščem.

Karachi, Indija. — Brata Mohamed in Saukat Ali ter še pet drugih oseb je bilo pred sodiščem obtoženih, da niso hoteli delovati skupno z angleško armado in so bili v zvezi z vstaki. Obtoženi so tudi, da so podpirali vseindijsko muslimansko konferenco, da so Mohamedanci popolnoma prosti od angleške armade in je celo greh, ako še nadalje služijo Angležem.

Obtoženi so vložili prošnjo na sodnika, da bi ne spoznal obtožbe za politično, toda on je prošnjo odbil.

100 milj poleta na uro.

Etampes, Franc. — Nov svetovni rekord je dosegel Francos M. Kirche, da je napravil v eni uri in štirih minutah 790 milj dolgo pot v zrak. Bila je tekma in drugi je dospel na mesto Lannes, ki je rabil 1 uro 9 minut; Herber Angles je napravil že 170 milj. dolgo pot, ko se mu je nedoma pokvarila petrol in je moral nadaljevanje pustiti ravno ko je vozil s hitrostjo 200 milj na uro.

Rumunske intrige v Besarabiji.

Riga, 7. okt. — Rosta poroča, da je ruska sovjetska vlada zopet posvarila Rumunijo, da bodo ruske rdeče čete invadirale Besarabijo in same ujele protisovjetske voditelje, ako jih Rumunija ne bo aretirala in izročila Rusiji. General Petlura, vodja ukrajinskih protirevolucionarjev, je v Jazu, kjer menda organizira bele čete.

Slovenska Narodna		Podporna Jednota
Ustanovljen 6. aprila 1904.		laharj. 17. junija 1907 v državni hiši.

GLAVNI STAN: 2087-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izviševalni odbor:

URAVNANI ODBOR: Predsednik Vladimir Cichar, 2087 So. Lawndale Ave., podpredsednik Anton Hrušč, 208 So. Columbus, Pa. gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bibliotekar obdela Paul Berger, gl. knjižnik John Vagrich, upravljališča Filip Gidlin.

FORUMNI ODBOR:

John Underwood, predsednik, 408 Hay St., Springfield, Ill.; Martin Schmitt, 208 7th St., Burlington, Ohio; Jan Radlich, Box 412, Smithton, Pa.; Frank Spunk, 2085 Pryor Ave., Cleveland, Ohio.

OSOBNI ODBOR: Paul Berger, predsednik, 2087-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VERNOVNI ODBOR: John Underwood, Box 208, Wood-Rose, Pa.

ANONIMNI ODBOR: Anton Hrušč, Box 104, Green, Kans., ne javno.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Hrušč, Box 104, Green, Kans., ne javno.

LEA KUBER, Box 345, Gilbert, Minn., ne javno.

Nadzorni odbori:

Matt Petrovich, predsednik, 207 E. 14th St., Collingwood, Ohio; John Ambrosi, 418 Pines St., Evelyn, Minn.; Peter Berich, 2123 E. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbori:

Vladimir Cichar, John Underwood in Matt Petrovich.

Zdravstveni odbori:

Predsednik: Frank Albi, 2123 E. Cleveland Ave., Chicago, Ill.

John Thiel, Box 191, Lawrence, Pa.

John Owen, 542 Eastwood, Detroit, Mich.

Joe Smith, 1123 E. 1st St., Cleveland, Ohio.

Maya Urdov, 1244 So. South Ave., Chicago, Ill.

VSEPOVNI ODBOR: Dr. P. J. Koss, 1244 So. Oak Ave., Cleveland, Ohio.

OSOBNI ODBOR: "PROSVETA" John Underwood.

POŠTNI ODBOR: "PROSVETA" in gl. odbornik, ki daje v glavnem svetu, se voli vsake tri leta, ki se imenuje na gl. odborniku in gl. odborniku na gl. odborniku.

VERNOVNI ODBOR: "PROSVETA" in gl. odbornik, ki daje v glavnem svetu, se voli vsake tri leta, ki se imenuje na gl. odborniku in gl. odborniku na gl. odborniku.

VSEPOVNI ODBOR: "PROSVETA" in gl. odbornik, ki daje v glavnem svetu, se voli vsake tri leta, ki se imenuje na gl. odborniku in gl. odborniku na gl. odborniku.

ANONIMNI ODBOR: "PROSVETA" in gl. odbornik, ki daje v glavnem svetu, se voli vsake tri leta, ki se imenuje na gl. odborniku in gl. odborniku na gl. odborniku.

ZAPADNO OKROŽJE: "PROSVETA" in gl. odbornik, ki daje v glavnem svetu, se voli vsake tri leta, ki se imenuje na gl. odborniku in gl. odborniku na gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

Vse pristojne glave poslovanja v gl. odborniku odbora se naj pošljejo gl. odborniku, predsedniku odbora, gl. odborniku, gl. odborniku in gl. odborniku.

UDOVICA.

POVEST IZ 18. STOLETJA.

Napisal L. M. Tomić. Poslovenil Stefan Kraus.

(Dalje.)

"In če uče?"

"Morda bo hotela... Poskušajmo", je rekel pater. "S tem bi se moglo prepričati... recimo, da Jelena ne vzame onega moža, ki ste ga vi ljubili."

"Imate prav!" je rekla Gita z zadovoljstvom na obličju. "Na to nisem mislila."

"Razburjeno se je poslovila Gita s patrom, kakor je navadno razburjen človek, ki je storil kak velik, odločen korak. Prišla je domov, da sama ni vedela kako."

Pater je bil zelo zadovoljen v svoji celici. Dolgo je šetal po sobi gorindoli, na obrazu mu je igral nasmehek. Ta nasmehek je kazal zadovoljstvo loveca, ki je vjel v past zver.

Dva dni kasneje, ko je napravila obljubo pred patrom in pred oltarjem v cerkvi sv. Katarine je odšla Gita na svoje posvetstvo.

Poleg nje je sedela Jelena v lahni letni obleki. Bila je še vedno slabotna, na obrazu se je že popravila, samo rudiče se ni prišla. Bledost jej je zelo dobro pristajala, človeku finega ukusa bi bolj ugajala nego ona zdrava rudečica, v katero je bilo zavito pred boleznijo njeno obličje. Na tem bledem obrazu so se posebno odlikovali črni oči, ki pa je prej malokdo zapazil, a bile so tako krasne, da je človek obstal, ves očaran od njenega pogleda.

Jelena je z blaženim nasmehom sedela kraj matere v kočiji. Veselila se je, da zamenja svoje mestno bivališče z deželo, kjer se jej povrsta zdravje in moč. Tudi Magdalena, ki je sedela nasproti njej, je bila vesela, kakor otrok, ki se rad vozi v udobni kočiji. Na kaj drugega ni mislila. Za Zagrebom ni dosti točila; ker zadnji dnevi so bili žalostni in neznosni, čeprav se ni nič tikalo njene osebe.

Ko je kočija krenila z griča po Mesniški ulici in od tu prišla do ogla Ilie, ki vodi v Zagorje, prihajal je z leve strani Ilie na ognjenom konju plemić v moški dobi. Nameraval je jahati po Mesniški ulici, a opazil je kočijo in dame v njej, je ustavil konja ter je prišel motriti dame.

"Ah!" je vzkliknila Jelena nervozno in skoro da ni padla v nezavest.

Gita je pogledala plemića, ki jo je uljudno pozdravil, pa je vaa zardela v obrazu.

"Jelena... dete, kaj ti je?" je vprašala mati prebledelo dekle ter se nagnila k njej, da bi zakrila svojo zadržano.

Srečale so se s Kristofom Domjaničem.

Jelena ni odgovorila ničesar, temveč je naslonila svojo glavo na kočijo.

"To je Domjanič!" je rekla Magdalena hitro.

"Še nas gleda."

"Možič!" je šepnila hčerki. "Požen hitreje!" je zaklicala kočijažu, ki je, ne vedoč, kakaj se mu to zapoveduje, udaril z bičem, da so konji poleteli kakor veter.

"Moj Bog, moj Bog!" je vzdihovala gluho Gita, gledajoč na Jeleno, ki je, vaa vznemirjena, sedela polodprti ust in, si ni upala nikogar pogledati.

Kristof je še nekaj časa gledal za bežajočo kočijo.

"Še vedno je krasna in dražestna!" je govoril sam pri sebi. "Bog ye, če me še ljubi!"

V tem je začel za sabo znan glas.

"Kristof, Kristof!"

Domjanič se je obrnil in zagledal Ivana Petkovića, ki je hitel k njemu. To je bil prvi plemić po dolgem času, ki je hotel govoriti z njim.

"Zamerjati ti bodo, če govoriš z menoj," je rekel Kristof hitro.

"Neumnosti!" je odvrnil Petković. "Če je bil kdo kriv nesreče tvojega strica, je bil to tvoj oče, ki je pa že umrl, kakor sem slišal."

"Pred pol letom smo ga pokopali," je rekel Kristof mirno.

"Potem je vaa stvar v redu. Ne sramujem se s teboj govoriti, a drugi naj store, kar jih je volja. Midva vaa še vedno stara prijatelja."

"Vai so me zapustili," je tokil Kristof.

"Še še je povrnejo k tebi; ustavil sem te, ker sem do dolgo časa želel govoriti s teboj. Ali si videl kočijo, ki je malo prej šla mimo?"

"Da, še vedno je lepa."

"Ti govoriš o Giti, a nisi videl tudi Jelene?" je vprašal Petković.

"Čisto malo od strani, a zakaj vprašuješ?"

"Moj dragi, Jelena se tebe tiče bolj, nego Gita."

"Ne razumem te; saj si vendar snubil Jeleno."

"Da, pa sem bil odklonjen."

"Ali ti je niso dali?"

"Ona ni hotela," je odgovoril Petković z nasmehom, ki mu ni hotel iti od area. "Kasneje sem izvedel, da me je odbila zato, ker ljubi tebe."

"Ne govori!"

"Resnica je, to ti pravim."

"To je prvič, kar slišim."

"Ker nisi bil s nobenim, ki ti bi mogel povedati. A jaz ti razložim vse natanko."

Kristof se ni mogel dovolj nasediti vsemu temu, kar mu je povedal prijatelj.

"Sedaj vaa vse. Lepa, mlada in bogata dekleca te ljubi. Bodi pameten, sedi po nje ter si oladi življenje."

"A Gita?"

"Na njo ne misli nič več! Pred dvema dnema je napravila obljubo dosmrtnega udovištva."

"Ti se šališ?"

"Pri Bogu, da govorim golo resnico. To je živkajo vsi vrabel na griču. Drži se samo hčere, a mati sedaj privoli gotovo. Gotovo privoli hčeri moža, ki ni bil njej namenjen. Z Bogom Kristof!"

(Dalje prihodnjik.)

In odšel je Petković po svojem potu dalje, a Kristof je stal nekaj časa na mestu, ves prevzet od tega, kar je slišal od svojega prijatelja. "Nezaslišano, nemogoče!" je izmislil natihem, ter spodbodel konja v hiter tek po Mesniški ulici.

XIV.

Gita je prišla na deželo v času, ko je naravna na višku svoje moči. Travo so kosili, setve so zorele, na vejevju je viselo sladko sadje in povsodi, kamorkoli si se ozri, si videl darove prirode in božji blagoslov. Čeprav je bilo vroče poletje, ni bilo občutiti te vročine na Gitinem posvetstvu. Z Ivančice je vlekel hladen vetrič, a okoli gradu je bilo dovolj goda in hlada.

Kako je ta sladki, zdravi gorski zrak, ki ga preje ni znala ceniti, sedaj dobro del Jeleni, kako jej je krepil živce in jej vračal zgubljeno mladost zdravil Vaak dan se je Jelena čutila močnejšo in veseljšo. Rudečica se jej je jela prikazovati na obličju, iz oči jej je blestel ogenj življenja in mladostne moči.

Gita je mislila, da Jelena polagoma pozabi na svojo ljubezen, o kateri je mislila, da ni globoka in verna ljubezen, temveč samo plod deklinske misli. Gita je nekaj časa, dokler je bila še v Zagrebu, trdno verovala, da je Jelena objemnem z fizično boleznijo prebolela tudi duševno, to nesrečno ljubezen do Kristofa, a srečanje na Ilci je je prepričalo povsem drugače. Vedno se je Gita tolažila, da je bila Jelena še bolna, slabih živcev, in ni čudo, če jo je pretresel pogled na svoj ideal. A sedaj se je dobro popravila in okrevala, in kar je vesela gotovo ne misli nanj, ker drugače bi bila žalostna in potrta.

Tako je mislila Gita, a v resnici je bilo drugače. Jelena ni pozabila svojega ideala, temveč je mislila nanj noč in dan. Čeprav ni govorila o tem z materjo, se je vendar trdno nadejala, da se ta ne bo protivila proti zakonu s Kristofom, če jo zasnubi. Gotovo se spomni na prejšnje skušnje. Deklica je dobro vedela, da je mati mnogo pretrpela radi njene bolezni, pa je menila, da ne bo dajala povoda drugemu težavnemu trpljenju.

Jelena je premišljala samo o tem, če Kristof ve, da ga ona tako vroče ljubi! In če ne ve, kako bi se mu to moglo povedati, da bi zvedela, kaj misli on o tem.

Njegove odločitve se je najbolj bala. Bil je zaročenec njene matere, in kdo ve, če je še sedaj ne ljubi! O obljubi udovištva svoje matere ni vedela nič; in če bi vedela, bi še bolj verovala v srečo svoje prihodnosti.

Samo da bi se enkrat sešla s Kristofom, to je bila njena največja želja; ali vendar bi moral on vedeti, da ga ona ljubi in koliko da je ona pretrpela radi njega.

Toda, kdo mu pove to? Jelena je tudi vedela, da plemići se ne družijo z Domjaniči, ker jih smatrajo za omadeževane. Jelena ni hotela izpraševati, koliko je resnice na tem, njej je bil Kristof vzor moša, čist kot sonce. Moškemu ni mogla zaupati svoje skrivnosti; imela je, so za penjanje, a sverstnice ni imela, ki bi bila pripravna za to.

Ako ne bosta imela prilike, da bi se sešla, da se sporazumeja, kdo ve, če se Kristof še ne oženi z drugo, ne vedoč, kakšno sree je s tem pogazil in strl; sree, ki ga je gotovo najbolj ljubilo na tem svetu. Te misli so bile edina skrb mladice deklice, dokler je bivala na očetovem posvetstvu. O tem, da Kristof že ve o njeni ljubezni do njega in kaj se radi tega z njim zgodi, se Jelena še sanjala ni. Kristof je zelo začuden vsprejel Petkovićevo novice. Tega še ni dočel, da bi bila hči tekmovalka svoje lastne matere. Vendar mu je laskala Jelmina ljubezen. Da ne bi bilo Gite, kdo ve, če ne bi bila ona njegova najmlajša žena! Kaj pomaga misliti na Gito, ko je obljubila, da se ne bode nič več ženila! Tako mu je rekel Petković, čeprav on ni mnogo verjel temu. Dobro je vedel, da ga ni odbila Gita, temveč baronica, njena nepoklicana varuhinja, in da bi ga bila Gita vzela kljub madežu. "Kako je mogla obljubiti vedno udovištvo, ko je vendar vedela, da jaz še živim!... To bi bil dokaz, da me ne ljubi več!" Tako je mislil Kristof sam s seboj po onem srečanju z Gito, ko se je odpeljala v Zagorje. Ta misel ga je tako vznemirjala, da se je odločil pisati Giti pismo, da izve od nje, kako je na vsaj stvari. Napisal je sledeče:

"Draga Gita!... Vaa in moj hudi duh, baronica Padencijana, vas je, kakor čujem, zapustila. Sedaj ste svobodni in morete odločiti svojo usodo, kakor hočete. Ali smem upati, da mi daste roko, ki ste mi jo morali odreči pred pol letom!"

Na to pismo je dobil Kristof odgovor od Gite, da pride o božiču v Zagreb, kjer bo ustumno govorila z njim o tej stvari.

Kristof se je po urni svojega očeta resno pripravljval na ženitev. Videl je, da mu manjka gospodinje v hiši. Mati mu je bila že stara in slabotna, delala je nad petdeset let na posvetstvu kakor sužnja, a sedaj je prišel tudi čas, da počiva. Moral je privesti v hišo novo moč, ki bo vodila gospodinjstvo in ki bo desna roka njegovemu možu na njegovih poslih. Kristof je takoj mislil na Gito. Sedaj je živel sam zase in njegova žena bi delila z njim to usodo toliko časa, dokler ne bi svet pozabil na zadevo z njegovim stricem.

"V takni samotni," si je mislil Kristof, "je delo ljuba zabava, pa se tudi Gita privadi delu ter mu bo zvesta pomočnica."

Ko je dobil Gitin odgovor, je bil poln nade, da se vse dobro izteče. Ako pride samo do dogovora, potem je stvar že napol rešena; hčer dvoma privoli Gita. Žena je žena!... Kadar govori žensko sree v njej, potem pozabljata tudi na obljubo.

In v resnici se je pričelo oglašati glasno Gitiino sree, ko je prejela pismo od Kristofa. Bila je tako agorčena, da je jokala. Zakaj jej ni pisal, predno je naredila obljubo "udovištva". Kaj obljuba? se jej je oglašil drug glas v srcu.

(Dalje prihodnjik.)

Spomini na leta 1914-1920.

M. Rataušnik.

(Dalje.)

Malo pred Božičem sta mi zamrznila obe roki tako, da sem moral v bolnišnico in tam sem preležal šest tednov. Med tem so bile pogajanja med našim in majorsko Blagotičevim polkom za združitev, do česar pa ni prišlo. Delegati Blagotičevega polka se niso mogli odrediti pogonom in zvezdam, mi pa tega nismo hoteli in tako ni bilo nič. Da ni prišlo do združitve je bil največ kriv en delegat majorsko Blagotičevega polka, na žalost Slovenec, kapetan prvega razreda B... . On je sedaj, kakor sem izvedel v Celju in je večji Srb, argo je bil sam Pero.

Naš polk ni imel do Božiča nič službe. Da nas zastoj niso hranili, to se ve. Držali smo stražo v taboru, tjurni (ječi), na mostu in še na par drugih krajih. Ta služba je bila precej težavna in dosti jih je šlo v bolnišnico a zmrznjenimi nogami, ušesi, rokami, nosovi, kar pa ni bilo nikako čudo, ker imeli smo od 35 do 42 stopinj pod ničlo. Stali na straži v mrazem viharju in stepni burji, katere se njeda do kosti, je bilo pogosto mučno, da je sapa zastajala.

Nekaj "avanturistov" se je vedno trudilo, da bi lahko šli na fronto; bili so željni Kolčakovih odlikovanj. Temu smo se nekateri vedno protivili, kdor hoče iti za slavo in odlikovanji, pa naj gre po kostanj v žerjavico. Zakaj bi bili mi polagali glave za tuje interese, kjer se ni vedelo kdo je pil, ne kdo plačal. Kdor hoče imeti Kolčakove, Semjonove, Poveljeve, Kalmikove in druge ordene, pa naj gre, smo jim odgovarjali. Ti gospodje so imeli polne roke raznih odlikovanj. Poveljnik srbskega partizanskega oddela je daroval Semjonovu enega konja in je zato dobil poln zaboj grigorijevskih križcev, katere je potem delil med svoje junake (po temnih ulicah).

Ko se je polk osmoval, smo bili vsi smešni. Srbi, Hrvatje in Slovenci. Seveda so bile razne stvarne ovire, da nismo mogli živeti skupaj. Prišli so deloviti, da bi dobili Slovenci svoj bataljon in se je po dolgem eincaju tudi posrešilo. Tretji bataljon je bil samo za Slovence. Nekateri so temu ugovarjali, češ da bomo druge podjarmili, tudi razni merodajni gospodje so gledali na to, da nismo dobili toliko činov (šarž), kakor Srbi. Srba so na pr. napravili za narednika, če je le rekel, da je bil v Avstriji narednik in da je služil v srbskem korpusu v Odesi. Bili so vednoma sami naredniki in so se šteli zelo naobraženim, če je pa prišlo, da se je moral podpisati, ni znal narediti niti svojega podpisa. Drugače so bili na vse pretega izobraženi. Navadno je bilo njihovo naobražanje v tem, da so nosili dolge lase in se bili po prdih, ter zagotavljali, da so se bili na Dobružji. Toda tudi oni imajo dobre izjeme. Poznam nekega Srba B. F. iz Mehenice, ki je bil zelo napreden človek, dobro je poznal naš narod in Slovenci smo ga imeli posebno radi. Še par je bilo Srbov, katerim kro vaa čast in kateri so resnično delovali za dobrobit Jugoslavocev.

Pri polku smo tudi imeli razna kulturna društva, šola za analfabe, dramatično društvo, šola za ruske narodne plesse, svoj časopis pod imenom "Naš list", znanstvena predavanja, ki jih je obdržal prof. J. M. sedaj arheolog na ljubljanski univerzi in še nekaj drugih častnikov. Naš prosvetelni odbor je tudi najel nekaj ruskih profesorjev, ki so nam predavali o ruski geografiji, umetnosti, godbi, zgodovini in raznih drugih predmetih. Ta predavanja so bila na žalost od vojakov le slabo obiskana. Častniki so hodili z zanimanjem poslušati in tudi jaz sem rad prisostvoval. Med vojniki se je pogosto čulo: "Što ču, da ga slušam, ja več sve to znam". Ravno ti so bili najbolj od zadržani in vnu, da niso znali niti tumačiti besede profesor. Najki so igrali karte in pili, se pretepali, streljali okoli sebe in metali proe bombe.

Zbiralo se je tudi za "Invalidni fond" kateri je imel proti koncu veliko vsoto denarja. Ta fond je imel v največjo tovarno za izdelovanje mila, ki se je prav dobro obnesla. Kam je prišel potem ves denar, ko je bil polk razbit, ne vem. Polk se je razdelil na dva dela in je eden del ostal pri bolševikih. Tam je bilo največ denarja. Imeli smo tudi svoj klub, katerega nam je ustanovil J. M. C. A. in nam poslal svojega zastopnika v osebi mr. L. B. Byaly, kateri je klub upravljal. Dobivali smo kavo, katero so vojniki nazivali "ameriško reklamo", čaj, cigarete, razne ameriške revije v katerih smo gledali samo slike, kajti štiti nismo znali. Kino predstave so bile vsaki dan. Ob ameriških praznikih nam je razdelil razne darove, kot cigarete, tobak, čokolade, kondenziranega mleka in podobne stvari. Ob takih praznikih je bila vedno veselica, katere je priredil Byaly in se nam smejal, ako smo uganjali kako neumnosti. Ob takih slučajih je bila parkrat tudi najeta "prima balerina" iz tamkajšnje gledališča. G. Rosina in G. Turakajusta sta nam kazali pri raznih plesih lepe noge. Rosinova je bila ruske narodne pesmi, v katerih je bila prava "majstoričica" in je upirala na neprestano ploskanje priti nazaj na oder. Godba, ki je bila v takih slučajih samo češka, nam je igrala poskočnice, valčke in ruske narodne de jutra. Da šenak ni manjkalo, je umljivo, sploh so Rusinje jako radi hodile na naše zabave. One so vednoma strastne in izvrstne plesalke. Ruski kozočki, kamarinki, krakovjak in mazurka so mi še vedno dobro v spominu.

Prazevali smo tudi Vidov dan in Žrnjinega in Frankopana. V juliju 1919. je sedela naš polk žalostna novica. Na straži pri polkovih dvih v Aromušem lesu, oddaljeno od Tomaka več kot 300 verst je bila napadena straža 11 moč od razbojnikov. 10 je bilo ubitih a enajeti tako teško ranjen, da so razbojniki mislili, da je ubit. Oplenili so jih, kar so imeli. Kakor je težko ranjeni pozneje izpovedal, so jih še zabodli, kateri ni bil popolnoma mrtev. Pobrali so jim vse, kar so imeli; denar, kope in orožje. Bili so vsi Slovenci. Tudi ta, katere je ostal živ je bil zaklan in še le čez dva dni ga je našel neki Rus.

Napadani so bili po noči in prvo, ko so čutili napad so stekli k reki, da se odpeljejo s čolnom, ki je bil prvi vedno tam privezan. Tega ni bilo, ker so ga bili razbojniki odvezali, pred napadom. Ostalo jim ni drugega, kakor da se branijo. Tako se je zgodilo. Bitka je trajala devet ur in bi bila trajala še dalje, da našim ni manjkalo streliva. Pometali so poslednje bombe, da zabranijo tolovajem, da bi prišli do njih. Par je bilo že mrtvih in nekateri ranjeni. Vedeli so, da jih čaka srednjevoško trptenje, ako jim pridejo v roke, kakor se je že nekaterim Čehom zgodilo. Ko so tolovaji opazili, da ti nimajo več streliva so se približali in napravili nad njimi svoje grozno delo. Našim je bilo ubežati nemogoče, ker imeli so za seboj široko močno deročo reko Ob.

Polk je o tej nesreči zvedel čez teden dni in je poslal častnika z nekaj vojniki, da jih pokopljejo.

Naj vam bo lahka sibirski zemlja. V daljni pusti tujini naj vam na čaka grobove deroci Ob, ter naj uspevajo bujne cvetice na vaših grobovih. Temne krdre naj sepejajo na vaših gomilah nad katerimi se čuje neprestano tuljenje volkov ležečih čez grobove. Edina solza vaše matere ne bo močila vaše gomile. Naj počivajo v miru vaše kosti v pusti sibirski tajgi. Starši vas gotovo željno pričakujejo, a usoda je hotela drugače. — To so navadne žrtve državljanske vojne; brez da bi kateri mislil, da bo ostal v tem lesu, so šli na stražo. Spominjam se, ko so odhajali in je nekdo govoril da je mogoče, da jih kdo napade so ga zadržali, da so brez skrbi saj vendar naš polk ni ničesar delal, proti njim tolovajem. Vseeno so morali podležiti in takih slučajev je bilo mnogo; nikdo ni vedel, kje ga čaka rabelj v ti dobi. To so bile prve žrtve, katere je imle naš polk na enak način.

(Dalje prihodnjik.)

Delavski list je ala, s katere računa vaš nasprotnik.

KJE JE!

Moj stric Anton Kastelic (Kovč iz Krke) na Dolenjskem, rada bi izvedela za njega njegova nečakinja, Marija Kastelic, Juršičeva ulica, broj 1, 2. kat., Zagreb, Jugoslavija. Ali pa Mike Pike, P. O. Box 63, Jenny Lind, Ark.

(Adv.)

KJE STA?

Podpisani iščem moje strice Petra i Lovrenca Ferme, ki sta bila pred vojno v Leadville, Colo., in prej v Pueblo, Colo. Jaz sem prišel iz starega kraja iz Zibike pri Celju na Stajerskem. Prosim, če kdo ve za njih naslov naj mi ga naznači, ako pa sama čitata ta oglas naj se mi javita.

FRANK FERME, Route 2, Box F, Bridgeport, Ohio.

VAŠE KNJIGE.

Zajednici. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vezano. Stane s poštnino vred \$1.75.

Zakon biogenarije. Vrlo poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih živalskih in divjalskih prednikov. S slikami. Vezano. S poštnino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, za tri dolarje poštnine prosto.

Narodila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

Za kuhanje piva doma

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskustite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje. Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne železnice damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

"MIZAR"

Kralj za odpravo revmatizma, bolečin v rokah, nogah, plečih, križu in v prsih ter onim ki imajo mraz po životu, vse se izgubi ko se parkrat nadržete s mojim zdravilom. Cena je \$6.00. Za nakup tega zdravila pridite osebno ali pišite na naslov:

JOSEPH SOROKOWSKI,

2424 W. Superior St.,

Chicago, Ill.

Pošljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na Slovenstvo, Hrvatsko, Dalmacije in Istro.

Nadalje pošljemo denar tudi v Srbijo, Bulgariko in Rumunijo. Jamčimo za vsa pošiljana denar, enako kot pred vojno, da bodo hitro in točno izplačani.

PRODAJAMO ŠIFKARTE NA VSE LINIJE.

Uradne ure so: 9 jutro do 5 zvečer. Ponedeljek in sobota do 8:30.

KASPAR STATE BANK,

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.